

Додатни капацитети
ГАСТРАНС д.о.о. Нови Сад

Јавна расправа о нацрту предлога пројекта

Нови Сад, децембар 2022. године

Садржај

1. Увод.....	4
2. Опис Пројекта проширења капацитета и процена трошкова	6
2.1. Тржишна тражња за додатним капацитетима	6
2.2. Опис Пројекта додатних капацитета	8
3. Нивои понуде за производе спојеног капацитета на ТИ	10
4. Предложен алтернативни механизам расподеле капацитета укључујући његову оправданост.....	10
5. Привремени временски оквир Пројекта додатних капацитета.....	11
6. Општа правила и услови за обавезујућу фазу	11
6.1. Критеријуми за учешће и регистрација.....	11
6.2. Садржај Понуде и процена Понуде.....	13
6.3. Економски тест	13
6.4. Уговор о транспорту природног гаса (УТПГ)	13
6.5. Напредовање пројекта, недостатак дозвола, одлагања расположивости транспортног капацитета	13
6.6. Виша сила.....	13
7. Елемент IND и RP за приступ фиксне цене.....	13
8. Ниво обавеза корисника (F фактор)	14
9. Додатни показатељи потражње	14
10. Смањена употреба друге неамортизоване гасне инфраструктуре	14
11. Контакт подаци.....	14

Изјава о одрицању од одговорности

Скрећемо пажњу свим читаоцима да су информације и процеси описани у овом документу дати у доброј вери, али да су оквирни и да подлежу даљој ревизији и корекцији.

Гастранс д.о.о. Нови Сад не даје никакве изјаве или гаранције, изричите или подразумеване, у погледу тачности или потпуности информација садржаних у овом документу и Гастранс д.о.о. Нови Сад неће прихватити никакву одговорност или обавезу ма које природе за непрецизности, грешке или непотпуност у овом документу.

Уз то, Гастранс д.о.о. Нови Сад не даје никакве изјаве или гаранције, изричите или подразумеване, да ће те информације остати непромењене било у ком погледу после овде наведених датума у вези са било којом темом наведеном у овом документу.

Поред тога, Гастранс д.о.о. Нови Сад задржава право да пружи нове или ревидиране информације или да измени поступке и процедуре наведене у овом документу.

1. Увод

Уредбом Комисије (ЕУ) 2017/459 од 16. марта 2017. године о утврђивању мрежних правила о механизмима расподеле капацитета у транспортним системима за гас („Уредба“ или енгл. „СМН НС“ и „НС СМН“) успоставља се усклађени поступак за понуду проширених капацитета на нивоу Европске уније, односно између држава чланица ЕУ. Уредба ЕУ („НС СМН“) пренета је у правни систем Републике Србије 20. октобра 2022. године, када је Влада Републике Србије усвојила „Уредбу о мрежним правилима која се односе на прорачун и расподелу капацитета за транспорт природног гаса“, у даљем тексту: „Уредба о мрежним правилима“ (Службени гласник РС бр. 112/2022).

Правилима наведеним у овом документу за расподелу капацитета за овај Пројекат проширења капацитета такође се узима у обзир специфичан регулаторни оквир друштва Гастрас д.о.о. Нови Сад (у даљем тексту: „Гастрас“) на основу Коначног решења о изузећу (у даљем тексту: „Решење“). Наиме, Гастрас је изузет од „приступа трећих страна“ за 90% својих капацитета, који су уговорени на дугорочној основи (Решење о изузећу бр. 40/2018-0-03/62а, Агенција за енергетику Републике Србије).

У складу с тачком 14. став 2. Решења и тачком 9.1.1. Правила о раду транспортног система природног гаса друштва Гастрас (у даљем тексту: „Правила о раду“), Гастрас је у обавези да спроводи Маркет тест најмање сваке две (2) године рачунајући од почетка комерцијалног рада Гасовода ради процене интересовања тржишта природног гаса за повећањем капацитета на Улазној и свим Излазним тачкама Гасовода.

У складу с чланом 26. Уредбе („НС СМН“) и чланом 9. Правила о раду транспортног система природног гаса, Гастрас је покренуо Поступак процене тражње за додатним капацитетима 4. јуна 2022. године.

Суседни оператори транспортних система (ОТС) – „Bulgartransgaz“ EAD, „FGSZ“ Zrt. и Транспортгас Србија д.о.о. Нови Сад обавештени су о покретању Поступка процене тражње за додатним капацитетима. Суседни ОТС нису спровели маркет тестове са своје стране.

Гастрас је примио необавезујуће податке о потражњи и припремио Извештаје о процени интересовања тржишта за додатне капацитете („ИПИТ“), који су објављени 26. септембра 2022. године са закључком да је исказана потражња довољна да би се покренуо Пројекат проширења капацитета за следеће тачке интерконеције (у даљем тексту: „ТИ“):

Табела бр. 1

Тачка интерконеције	Извештаји о процени интересовања kWh/дневно/годишње	Закључак ИПП
Кирево/Зајечар 58Z-000000007-KZ	28.498.192	Исказана довољна потражња
ТИ Србија 67Z-RS-VP-GST-1N	16.865.747	Исказана довољна потражња
Хоргош/Кишкундорожма 2 21X-HU-A-A0A0A-8	36.784.992	Недовољно исказана потражња

Непостојећа ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске	42.000.000	<u>Исказана</u> <u>довољна</u> <u>потражња</u>
---	------------	---

Овај документ израдио је друштво Гастранс д.о.о. Нови Сад у складу са одредбама члана 27. став 3. Уредбе („НС САМ“) и тачком 9.3.3. Правила о раду ради спровођења јавне расправе о утврђеном предлогу пројекта проширења капацитета. Процес јавне расправе почиње на дан објављивања овог документа на интернет страни друштва Гастранс и завршава се 17. фебруара 2023. године.

Пројекат проширења капацитета који је описан у овом документу тиче се три (3) ТИ:

1. Кирево/Зајечар 58Z-000000007-KZ
2. ТИ Србија 67Z-RS-VP-GST-1N
3. непостојећа ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске

Овај Пројекат проширења капацитета пре свега је усмерен на потенцијална повећања техничких капацитета на ТИ дуж трасе гасовода Гастранса, као и продужење трасе гасовода до границе Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске. Ако се инфраструктура догради или се Пројекат проширења капацитета реализује, како је описано у овом документу, онда додатни проток природног гаса на бугарско-српској граници може да утиче на развој новог тржишта гаса у Босни И Херцеговини у Републици Српској и повећање снабдевања гасом у Републици Србији.

Позивају се све заинтересоване стране да до 17. фебруара 2023. године у писаном облику доставе своје коментаре и предлоге везане за овај документ лицима за контакт са списка на последњој страни.

2. Опис Пројекта проширења капацитета и процена трошкова

2.1. Тржишна тражња за додатним капацитетима

Следећи необавезујући подаци потражње за непрекидним дугорочним капацитетима добијени су за ТИ Кирево/Зајечар, ТИ Србија и непостојећу ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске и узети су у обзир током фазе пројектовања Пројекта додатних капацитета.

У ИПИТ је закључено да су добијени довољни показатељи потражње да би се покренула фаза пројектовања Пројекта додатних капацитета у складу са чланом 26. став 2. Уредбе („НС САМ“).

Напомињемо да су показатељи потражње у наставку приказани као збирне вредности на свакој ТИ.

ТИ Кирево/Зајечар

Табела бр. 2

Необавезујућа процена потражње за проширеним капацитетима	
Тачка интерконекције	Кирево/Зајечар
ЕИС ознака	58Z-000000007-KZ
Смер протока	„Bulgartransgaz“ ЕАД, Република Бугарска → Гастранс д.о.о. Нови Сад, Република Србија
Захтев поднет другим ОТС? [да, назив ОТС] или [не]	Не.
Додатне информације (ако постоје)	Проширени капацитети потребни су да би се задовољила додатна потражња за природним гасом у Републици Србији и Републици Српској у Босни и Херцеговини.
Услови	-
Тренутни технички капацитети, kWh/дневно	366.731.712 kWh/дневно/годишње
Необавезујући захтев у погледу потражње [(kWh/дневно)/годишње]	
2023/2024.	28.498.192
2024/2025.	28.498.192
2025/2026.	28.498.192
2026/2027.	28.498.192
2027/2028.	28.498.192
2028/2029.	28.498.192
2029/2030.	28.498.192
2030/2031.	28.498.192
2031/2032.	28.498.192
2032/2033.	28.498.192
2033/2034.	28.498.192
2034/2035.	28.498.192
2035/2036.	28.498.192
2036/2037.	28.498.192
2037/2038.	28.498.192
2038/2039.	28.498.192

ТИ Србија

Табела бр. 3

Необавезујуће испитивање потражње за проширеним капацитетима за 2022. годину	
Тачка интерконекције	ТИ Србија
ЕИС ознака	67Z-RS-VP-GST-1N
Смер протока	ГАСТРАНС д.о.о. Нови Сад → Транспортгас Србија д.о.о. Нови Сад
Захтев поднет другим ОТС? [да, назив ОТС] или [не]	Да. Транспортгас Србија д.о.о. Нови Сад
Додатне информације (ако постоје)	Проширени капацитети потребни су да би се задовољила додатна потражња за природним гасом у граду Прахову у источној Србији
Услови	-
Тренутни технички капацитети, kWh/дневно	120.966.144
Необавезујући захтев у погледу потражње [(kWh/дневно)/годишње]	
2023/2024.	16.865.747
2024/2025.	16.865.747
2025/2026.	16.865.747
2026/2027.	16.865.747
2027/2028.	16.865.747
2028/2029.	16.865.747
2029/2030.	16.865.747
2030/2031.	16.865.747
2031/2032.	16.865.747
2032/2033.	16.865.747

Непостојећа ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске

Табела бр. 4

Необавезујућа процена потражње за проширеним капацитетима	
Тачка интерконекције	Непостојећа ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске Очекује се да ће се нова ТИ налазити код Новог Села/Љесковца
ЕИС ознака	Није применљиво
Смер протока	ГАСТРАНС д.о.о. Нови Сад, Република Србија → Босна и Херцеговина Република Српска
Захтев поднет другим ОТС? [да, назив ОТС] или [не]	Не.
Додатне информације (ако постоје)	Проширени капацитети потребни су да би се задовољила додатна потражња за природним гасом у Републици Српској у Босни и Херцеговини због планиране изградње неколико електрана са гасним турбинама са комбинованим циклусом, повећања потрошње домаћинства и даљег развоја индустрије.
Услови	-

Тренутни технички капацитети, kWh/дневно	Није применљиво
Необавезујући захтев у погледу потражње [(kWh/дневно)/годишње]	
2026/2027.	42.000.000
2027/2028.	42.000.000
2028/2029.	42.000.000
2029/2030.	42.000.000
2030/2031.	42.000.000
2031/2032.	42.000.000
2032/2033.	42.000.000
2033/2034.	42.000.000
2034/2035.	42.000.000
2035/2036.	42.000.000
2036/2037.	42.000.000
2037/2038.	42.000.000
2038/2039.	42.000.000

Тренутно на страни Републике Српске у Босни и Херцеговини не постоји оператор транспортног система (ОТС) са којим би Гастранс д.о.о. Нови Сад координирао рад на изради Предлога пројекта. Гастранс д.о.о. Нови Сад званично се у овом смислу обратио регулаторном телу Републике Српске у Босни и Херцеговини – Регулаторној комисији за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: „РЕРС“). У свом одговору РЕРС је истакао да је Влада Републике Српске именовала друштво „GAS-RES“ д.о.о. Бања Лука одговорним за реализацију „Пројекта изградње гасовода високог притиска на траси: од границе са Републиком Србијом преко Бијељине-Бања Луке-Приједора-Новог Града“ (Службени гласник Републике Српске бр. 46/2019).

2.2. Опис Пројекта додатних капацитета

Техничке студије спроведене су на основу необавезујућих података потражње описаних у извештају о Извештајима о процени интересовања тржишта за додатне капацитете, како је описано у поглављу 2.1. овог документа. Техничким студијама обухваћене су неопходне техничке измене на постојећем систему и изградња новог објекта ради задовољења потражње.

Инвестициони трошкови представљају почетне процене. Поред инвестиционих трошкова, очекују се и одређени оперативни трошкови. Годишњи трошкови дати су у наставку. Они обухватају износ свих трошкова потребних за безбедан рад гасовода.

На ТИ Кирево/Зајечар, исказана је потреба за 10.402 GWh/годишње нових капацитета.

Изградња нове мерне линије у оквиру постојеће МС 1 у близини Зајечара је једина неопходна измена постојећег система. Нова мерна линија треба да буде иста као постојећа, номиналног пречника DN450, са два мерна уређаја („плати“ и „провери“), рачунарима протока, итд. Сва остала опрема може се користити с постојеће мерне станице.

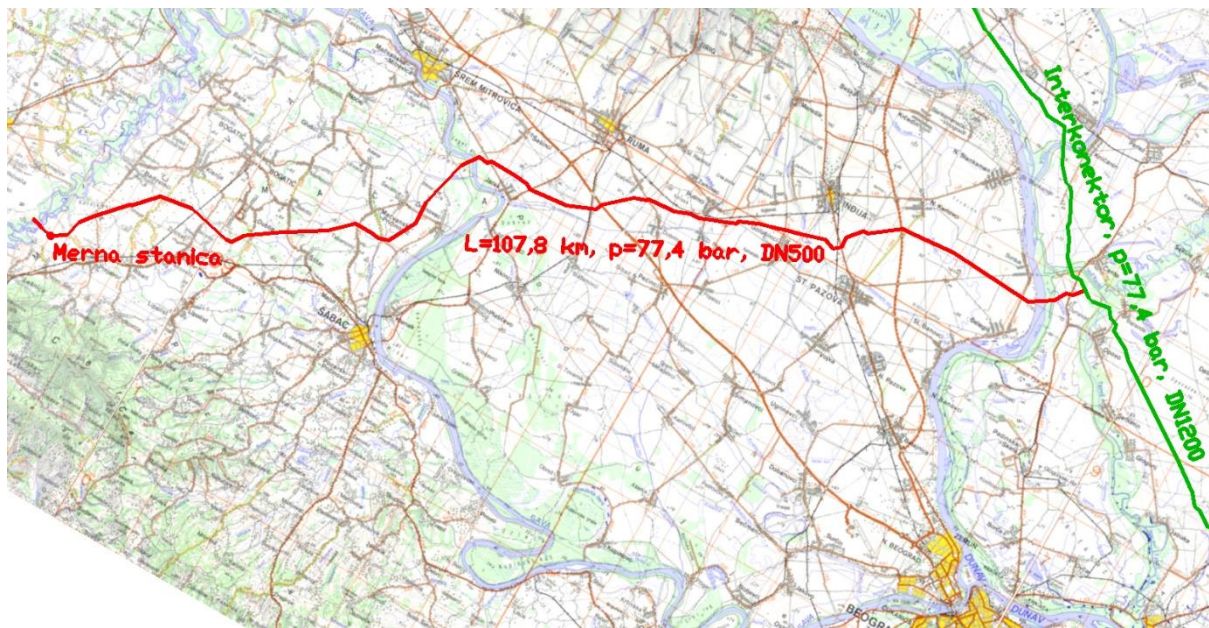

Процена инвестиција је дата у приближном износу од 1 милион евра. Годишњи ОПЕХ је приближно 0,1 милиона евра.

На непостојећој ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине Републике Српске исказана је потреба за 15.330 GWh/годишње нових капацитета.

Изградња новог гасовода заснива се на претпоставци да ће сви капацитети за којима је исказана потреба бити уговорени и да ће сви економски тестови бити позитивни. Нова траса приказана је на слици бр. 1.

Слика 1

Нова траса гасовода према Босни и Херцеговини, Република Српска, прикључује се на постојећи гасовод друштва Гастранс на његовом 261. километру и прелази границу између Републике Србије и Босне и Херцеговине, Република Српска, северно од града Лознице. Нови гасовод обухвата све потребне објекте (цевовод, мерну станицу (МС), блок станицу (БС), отпремне и прихватне чистачке станице, комуникациони водови, пратеће објекте, итд.). Мерне станице је потребно предвидети на територији Србије, у близини границе са Републиком Босном и Херцеговином, Република Српска. Главни технички параметри новог гасовода су:

Пречник цевовода	DN500
Пројектовани притисак (DP)	77,4 bar
Дужина цевовода	109 km
Број блок станица	3
Број мерних станица	1

У оквиру свих објеката укључујући цевовод, БС, МС и друге, потребно је размотрити двосмерни проток.

Процена инвестиција је дата у приближном износу. 134 милиона евра. Годишњи ОПЕХ је приближно 1,5 милиона евра.

На излазној тачки ТИ Србија, исказана је потражња од 6,156 GWh/годишње новог капацитета.

Изградња нове МС у оквиру оgrade постојеће МС 1 у близини града Зајечара израђена је под претпоставком да ће сви капацитети за којима је исказана потражња бити резервисани и да ће сви економски тестови бити позитивни.

Нова МС обухвата све потребне објекте (регулаторе притиска и протока, грејаче, котларницу, зауставни вентил у случају хаварије ESDV, итд.).

Процена инвестиција је дата у приближном износу. 10 мил евра. Годишњи ОПЕХ је приближно 0,5 милиона евра.

3. Нивои понуде за производе спојеног капацитета на ТИ

Друштво Гастранс је дужно да понуди проширени капацитет на непрекидној дугорочној основи као производе раздвојеног капацитета за ТИ на које се овај документ односи. Само непрекидни дугорочни капацитет у очекиваном правцу физичког протока ће бити понуђен на улазној тачки Кирево/Зајечар и на излазним тачкама (ТИ Србија и непостојећа ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине, Република Српска). Понуде се могу поднети за резервисање капацитета који се односе на улазну тачку Кирево/Зајечар, излазну тачку ТИ Србија и непостојећу ТИ на граници Републике Србије и Босне и Херцеговине, Република Српска.

У складу са одредбама чланова 8(8) и 30(5) Уредбе, као и у складу са тачком 14 став 2 Решења и чланом 8 став 12 Уредбе о мрежним правилима, друштво Гастранс предлаже да се 10% стварно изграђених проширених капацитета понуди као краткорочни капацитет у складу са механизмом расподеле капацитета који је прописан тачком 12 став 3 Решења.

4. Предложен алтернативни механизам расподеле капацитета укључујући његову оправданост

Друштво Гастранс не намерава да примењује алтернативни механизам расподеле капацитета за Пројекат додатних капацитета.

Друштво Гастранс ће понудити додатне капацитете на годишњој аукцији за годишњи капацитет као стандардне производе раздвојеног капацитета на аукцијама са алгоритмом сукцесивно растућих цена у складу са чланом 17 Уредбе о мрежним

правилима као стандардну опцију и у складу са чланом 8 ставови 13 и 14 Уредбе о мрежним правилима.

5. Привремени временски оквир Пројекта додатних капацитета

Ово поглавље описује предложени временски оквир за закључење Пројекта додатних капацитета и даје процену могућег времена потребног за реализацију нових додатних капацитета.

Јавна расправа о Пројекту додатних капацитета биће отворена до 17.02.2023. године. Почетком марта 2023. године, друштво Гастранс намерава да заврши и поднесе предлог пројекта Агенцији за енергетику Републике Србије.

Ако буде утврђена оправданост реализације проширења капацитета, друштво Гастранс ће на својој интернет страници објавити Пројекат додатних капацитета као и модел уговора о приступу систему и транспорту природног гаса за додатне капацитете које Агенција за енергетику Републике Србије одобри, најкасније у року од два (2) месеца пре објављивања аукције за годишњи капацитетни производ на коме ће додатни капацитети бити понуђени на уговарање.

6. Општа правила и услови за обавезујућу фазу

Ово поглавље описује општа правила и услове које друштво Гастранс намерава да примени за учешће заинтересованих страна у обавезујућој фази.

Обавезујућа фаза ће бити отворена за све заинтересоване стране, укључујући оне које нису доставиле необавезујуће показатеље потражње.

Приступ транспортној услузи у оквиру транспортног система друштва Гастранс омогућава се непристрасно и равноправно за све заинтересоване стране које испуњавају захтеве предвиђене у Правилима о раду друштва Гастранс члан 3, као и посебне захтеве наведене у наставку овог документа.

Проширени капацитети ће бити понуђени учесницима у минималном трајању од 5 узастопних гасних година, са најранијим могућим датумом почетка на дан планираног проширеног комерцијалног рада, и најкаснијим могућим датумом завршетка на дан који наступи раније од: (i) завршетак 15. гасне године након планираног проширеног комерцијалног рада или (ii) завршетак периода изузећа друштва Гастранс.

6.1. Критеријуми за учешће и регистрација

Подносиоци захтева ће морати да испуне захтеве прописане чланом 3 Правила о раду друштва Гастранс (ПРИСТУП СИСТЕМУ) како би им био омогућен приступ систему.

Подносиоци захтева који су већ регистровани неће морати да спроводе поступак регистрације.

Додатни захтеви се могу предвидети у оквиру документације о обавезујућој фази.

Сви подносиоци захтева ће морати да друштву Гастранс доставе гаранцију за озбиљност понуде најкасније три (3) радна дана пре дана аукције у оквиру које ће проширени капацитети бити понуђени, у виду:

(i) неопозиве, безусловне, плативе на први позив и без протеста банкарске гаранције коју је, у складу са једнообразним правилима за гаранције на позив 758 (URDG 758), издала банка односно финансијска институција која има дозволу за рад издату од стране Народне банке Србије и која је прихватљива за друштво Гастранс односно страна банка или међународна финансијска институција која има рејтинг „BBB-“ од стране „Fitch или Standard & Poor’s“, односно „Baa3“ од стране „Moody’s“;

или

(ii) средстава у еврима или еквивалентном износу у српским динарима (према средњем курсу Народне банке Србије на дан депоновања средстава), без икаквих банкарских трошкова и сличних одбитака, депонованих на посебан депозитни рачун код агента за депоновање, који је банка прихватљива за друштво Гастранс, заједно са налозима да се таква депонована средства издају од стране агента за депоновање само по пријему писане потврде друштва Гастранс.

Неопходно је да износ гаранције за озбиљност понуде буде најмање 100.000,00 евра.

Ради избегавања сваке сумње, подносиоци захтева који испуњавају критеријуме изузећа на основу рејтинга које предвиђају Правила о раду друштва Гастранс не треба да доставе гаранцију за озбиљност понуде.

Подношењем захтева на аукцији, подносилац захтева прихвата следеће:

- подношење захтева на аукцији представљаће неопозиву обавезу за склапање Уговора о транспорту природног гаса (УТПГ) са друштвом Гастранс, што зависи само од успешног исхода економског теста – ЕТ;
- у случају негативног исхода ЕТ-а, друштво Гастранс ће вратити гаранцију за озбиљност понуде (банкарску гаранцију/издати депоновани износ са депозитног рачуна) и уговором се неће додељивати никакав транспортни капацитет;
- у случају нуле односно позитивног исхода ЕТ-а, подносилац захтева којем се капацитет успешно додељује на основу резултата аукције склапа УТПГ (и тако постаје Испоручилац) и доставља друштву Гастранс гаранцију за извршавање својих новчаних обавеза из овог Уговора.
- Уколико Учесник не потпише УТПГ, друштво Гастранс ће захтевати протест гаранције за озбиљност понуде, без икакве обавезе да утврди односно образложи разлоге за такав захтев.

6.2. Садржај Понуде и процена Понуде

Аукције за додатне капацитете, подношење понуда, процена понуда и додељивање капацитета спроводиће се у складу са чланом 28 Уредбе о мрежним правилима.

6.3. Економски тест

Економски тест (тестови) вршиће се у складу са чланом 21 Уредбе о мрежним правилима.

6.4. Уговор о транспорту природног гаса (УТПГ)

Очекије се да, у случају позитивног исхода ЕТ-а који води до раализације Пројекта додатних капацитета, сви учесници, којима су капацитети успешно додељени у складу са резултатима аукције, потпишу релевентне УТПГ.

6.5. Напредовање пројекта, недостатак дозвола, одлагања расположивости транспортног капацитета

Друштво Гастранс ће са релевантним подносиоцима захтева делити информације о напредовању Пројекта додатних капацитета.

Потписивањем УТПГ-а, сматраће се да је подносилац захтева прихватио да ће се, у случају да се не исходују или се одложе овлашћења, дозволе, права службености и друга релевантна права на земљиште потребна за фазу изградње пројекта, временски оквири за спровођење Пројекта проширења капацитета сматрати продуженим сходно томе, а друштво Гастранс не сноси одговорност ни према једном Учеснику у вези са таквим одлагањем.

6.6. Виша сила

Одредбе које се односе на вишу силу биће садржане у УТПГ-у.

7. Елемент IND и RP за приступ фиксне цене

Овај одељак не важи за дати Пројекат додатних капацитета.

8. Ниво обавеза корисника (F фактор)

Ниво f-фактора одређује Агенција за енергетику Републике Србије у складу са одредбама члана 22 Уредбе о мрежним правилима.

9. Додатни показатељи потражње

До датума објављивања овог документа нису примљени нови показатељи потражње након истека необавезујуће фазе за додатни капацитет.

10. Смањена употреба друге неамортизоване гасне инфраструктуре

Уколико се Пројекат проширења капацитета реализује, технички капацитет друштва Гастранс ће се повећати, што ће довести до већег степена коришћења гасовода. Овај одељак, стога, није релевантан за друштво Гастранс.

11. Контакт подаци

ГАСТРАНС Д.О.О. НОВИ САД
Народног фронта 12
21000 Нови Сад
Република Србија
Руководилац Групе за комерцијалне операције

Саша Павковић
+381 66 803 3398
commercial@gastrans.rs